

voorafgaande
zorgplanning

Waar een wil is, is een weg

Wie in de zaal heeft
ervaring met het
afnemen van
VZP/wilsverklaringen?

Wie vindt het moeilijk om
VZP/wilsverklaringen aan te
brengen? Waarom?

Wat is voorafgaande zorgplanning (VZP) ?

- Continu **overleg** tussen zorgverleners, patiënt en hun vertrouwenspersonen/vertegenwoordigers
- **Toekomstgericht** -> de gewenste richting van zorg
- Indien men **het zelf niet meer kan zeggen**
- **Doel:**
  - **Overlegd** beslissingsproces
  - **Afstemmen** (levenseinde)zorg op wensen en voorkeuren patiënt
- Kan resulteren in het invullen van wilsverklaringen, en/of een schriftelijke rapportering

TROEVEN

- ❑ Voor de **patiënt**:
  - blijft over zijn vrije wilskeuze beschikken, ondanks zijn leeftijd en ziekte.

- ❑ Voor de **naasten**:
  - moeilijke gevoelens blijven hen bespaard: ontmoediging, schuldgevoel, het gevoel dat ze hun ouder verraden, ...

- ❑ Voor de **hulpverleners**:
  - dankzij de dialoog in het VZP-proces kunnen ze de zorg toedienen die de patiënt wenst.

Ter verduidelijking

“Mijn papieren voor euthanasie zijn in orde”

Euthanasie

2 SITUATIES!

ACTUEEL VERZOEK EUTHANASIE

WILSVERKLARING EUTHANASIE

= voorafgaande zorgplanning!

SITUATIE 1

ACTUEEL VERZOEK EUTHANASIE

1. Ik ben bij mijn volle verstand en ik wil NU mee beslissen

Je wilt NU een zelfgekozen levenseinde

- Arts beëindigt het leven van de patiënt op uitdrukkelijk verzoek van de patiënt!
- De patiënt voldoet aan enkele voorwaarden:
  - Wilsbekwaam
  - Vrijwillige, herhaalde, duurzame vraag
  - Ernstige, ongeneeslijke aandoening (veroorzaakt door ziekte/ongeval)
  - Ondraaglijk lijden hierdoor
  - Schriftelijk verzoek
    - Ik, (voornaam en naam), wil euthanasie
datum van het verzoek
handtekening

SITUATIE 2

WILSVERKLARING EUTHANASIE

2. Wat kan ik NU doen voor later wanneer ik niet meer zelf kan beslissen?

VOORAFGAANDE ZORGPLANNING

WILSVERKLARING EUTHANASIE

- **Enkel** bij onomkeerbaar coma!

Wilsverklaring euthanasie

= Toekomstig
LATER

Enkel geldig
wanneer later in
coma

Schriftelijk verzoek euthanasie

= Actueel
NU

Enkel bevestiging van
mondeling verzoek

Mag op eender wel
stukje papier

VOORAFGAANDE ZORGPLANNING

Wat kan ik NU doen voor later wanneer ik niet meer zelf kan beslissen?

De correcte documenten

1. Wilsverklaring euthanasie
2. 'Negatieve' wilsverklaring ('levenstestament')
3. Verklaring voor orgaandonatie
4. Verklaring inzake de wijze van teraardebestelling
5. Lichaam schenken aan de wetenschap

Hoe een voorafgaande wilsverklaring inzake euthanasie invullen?

De verzoeker vermeldt zijn naam en voornaam, en kiest de regel die overeenstemt met zijn wil:

! Eén van de vier regels moet verplicht geselecteerd worden: men schrapd dus de overige drie regels !

- het betreft een eerste verklaring, d.w.z. een initiële verklaring;
- een herbevestiging van de initiële verklaring, in dat geval de datum van de initiële verklaring vermelden;
- een wijziging van bepaalde gegevens in zijn initiële verklaring (getuige, vertrouwenspersoon, enz...), in dat geval de datum van de initiële verklaring vermelden;
- een intrekking van de initiële verklaring, in dat geval de datum van de initiële verklaring vermelden.

Door de combinatie van die gegevens kan zekerheid verschaft worden over de identiteit van de persoon die de initiële verklaring heeft opgesteld.

Deze verplichte vermelding maakt het mogelijk zich ervan te vergewissen dat de wilsuitdrukking in het document vrij en bewust is opgesteld.

De wilsverklaring moet verplicht in aanwezigheid van twee meerderjarige getuigen worden opgesteld. Door hun personalia en handtekening toe te voegen bevestigen ze dat de wilsverklaring vrij en bewust werd opgesteld.

! Eén van de twee getuigen mag geen materieel belang hebben bij het overlijden van de verzoeker, m.a.w. mag geen familie, erfgenaam zijn !

Door de combinatie van die gegevens kan zekerheid verschaft worden over de identiteit van de getuigen.

Wilsverklaring euthanasie

Rubriek I. Verplichte gegevens

A. Voorwerp van de wilsverklaring

De Heer/Mevrouw (*): ..... (naam en voornaam)

(* verzoekt dat voor het geval hij/zij (*) niet meer in staat is tot wilsuiting, een arts euthanasie toepast indien voldaan is aan de voorwaarden vastgesteld in de wet van 28 mei 2002 betreffende euthanasie

(* herbevestigt de wilsverklaring tot euthanasie die werd opgesteld op (datum) : ..... (1)

(* herziet de wilsverklaring tot euthanasie die werd opgesteld op (datum) : ..... (1)

(* trekt de wilsverklaring tot euthanasie in, die werd opgesteld op (datum) : .....

B. Persoonlijke gegevens van de verzoeker

Mijn persoonlijke gegevens zijn de volgende :

- hoofdverblijfplaats : .....

- volledig adres : .....

- identificatienummer in het Rijksregister : .....

- geboorteplaats en geboortedatum : .....

C. Kenmerken van de wilsverklaring

Deze verklaring werd vrij en bewust afgelegd. Dit wordt onderschreven door de handtekening van de twee getuigen en in voorkomend geval van de vertrouwensperso(o)n(en).

Ik verwacht dat deze wilsverklaring wordt geëerbiedigd.

D. De getuigen

De getuigen ten overstaan waarvan ik deze wilsverklaring afleg, zijn :

1) naam en voornaam : .....

hoofdverblijfplaats : .....

volledig adres : .....

identificatienummer in het Rijksregister : .....

telefoonnummer : .....

geboortedatum en geboorteplaats : .....

eventuele graad van verwantschap : .....

2) naam en voornaam : .....

hoofdverblijfplaats : .....

volledig adres : .....

identificatienummer in het Rijksregister : .....

telefoonnummer : .....

geboortedatum en geboorteplaats : .....

eventuele graad van verwantschap : .....

Rubriek II. Facultatieve gegevens

A. De eventuele aangewezen vertrouwenspersonen

Als vertrouwensperso(o)n(en), waarvan ik wens dat hij/zij onmiddellijk op de hoogte wordt (worden) gebracht indien ik mij in een toestand bevind waarin de wilsverklaring van toepassing zou kunnen zijn en dat hij/zij tijdens de procedure wordt (worden) betrokken, wijs ik in volgorde van voorkeur aan:

- 1) naam en voornaam : .....
hoofdverblijfplaats : .....
volledig adres : .....
identificatienummer in het Rijksregister : .....
telefoonnummer : .....
geboortedatum en geboorteplaats : .....
eventuele graad van verwantschap : .....
- 2) ... (2)

B. Gegevens weer te geven door de persoon die fysiek blijvend niet in staat is een wilsverklaring op te stellen en te tekenen

De reden waarom ikzelf fysiek blijvend niet in staat ben deze wilsverklaring op te stellen en te ondertekenen is de volgende :

.....
.....
.....

Als bewijs hiervan, voeg ik een medisch getuigschrift in bijlage.

Ik heb ..... (naam en voornaam) aangewezen om deze wilsverklaring schriftelijk vast te leggen.

De persoonlijke gegevens van voornoemde persoon zijn de volgende:

- hoofdverblijfplaats : .....
- volledig adres : .....
- identificatienummer in het Rijksregister : .....
- telefoonnummer : .....
- geboortedatum en geboorteplaats : .....
- eventuele graad van verwantschap : .....

Deze verklaring is opgemaakt in ... (aantal) ondertekende exemplaren die worden bewaard (op een plaats of bij een persoon) :

.....
.....
.....

Gedaan te .....
op .....

Naam _____ Naam _____ Naam _____ Naam _____

Datum en handtekening van de verzoeker

Datum en handtekening van de aangewezen persoon bij het fysiek blijvend niet in staat zijn van de verzoeker (1)

Datum en handtekening van de twee getuigen

Datum en handtekening van de aangewezen vertrouwensperso(o)n(en) (1) (bij iedere datering en handtekening worden de hoedanigheid en de naam vermeld)

(1) schrappen wat niet past

(1) in voorkomend geval

(2) voor elke aangewezen vertrouwenspersoon worden onder 1) vermelde gegevens weergegeven

De verzoeker kan indien hij dit wenst een of meer vertrouwenspersonen aanwijzen. Indien de verzoeker niet meer wilsbekwaam is, lichten zij de behandelende arts in over de voorafgaande wilsverklaring inzake euthanasie.

! De behandelende geneesheer van de patiënt, de geraadpleegde arts en de leden van het zorgteam mogen niet als vertrouwenspersoon worden aangewezen !

Door de combinatie van die gegevens kan zekerheid verschaft worden over de identiteit van de eventuele vertrouwenspersonen.

Als de verzoeker lichamelijk niet in staat is om een voorafgaande wilsverklaring inzake euthanasie op te stellen kan hij een opsteller aanwijzen. In dat geval:

- moet de fysieke onmogelijkheid gespecificeerd worden.
- moet de aangifte vergezeld gaan van een medisch getuigschrift als bewijs.
- kan door een combinatie van die gegevens zekerheid verschaft worden over de identiteit van de opsteller.

! De opsteller is een meerderjarig persoon die geen materieel belang heeft bij het overlijden van de verzoeker !

Het aantal originele exemplaren van de wilsverklaring en de plaats van bewaring moet worden vermeld.

! In geval van registratie moet het gemeentebestuur een origineel exemplaar aan de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu bezorgen !

Om rechtsgeldig te zijn moet de voorafgaande wilsverklaring inzake euthanasie gedaateld zijn en de plaats van opstelling en de handtekeningen van alle hierin vermelde personen bevatten.

De wilsverklaring euthanasie is slechts 5 jaar geldig en moet nadien telkens hernieuwd worden.

Hoe een voorafgaande negatieve wilsverklaring invullen ?

De verzoeker vermeldt zijn naam, voornaam, adres en Rijksregisternummer. Door de combinatie van deze gegevens kan zekerheid verschaft worden over de identiteit van de persoon. Een N.N. of Nationaal Nummer krijgt een buitenlander die in België woont, maar niet de Belgische nationaliteit heeft.

Dit gaat om een onomkeerbare toestand (door bv. dementie, hersenbloeding, hersentumor, ...). Hier bepaalt men in welke situatie de richtlijnen van toepassing zijn. Men kan de voorgedrukte tekst nog verder aanvullen met de omstandigheden die voor de verzoeker bepalend zijn.

Hiermee geeft men te kennen dat wanneer een behandeling/onderzoek wordt opgestart, deze geen levensverlengend doel mag hebben. Ze mag uitsluitend het comfort dienen (bv. pijnbehandeling, wondverzorging,...).

Indien gewenst kan men hier aangeven welke specifieke behandelingen men niet wil.

Een – mogelijk onbedoeld – gevolg van een negatieve wilsverklaring is dat men zichzelf uitsluit van orgaandonatie: door het weigeren van levensverlengende behandelingen kan de kwaliteit van de organen aangetast geraken, bv. doordat de bloedsomloop of zuurstoftoevoer is verslechterd. Indien men inderdaad met het principe van orgaandonatie is het onontbeerlijk om deze paragraaf te bevestigen (aan te kruisen).

Een vertegenwoordiger is de persoon (één of meerdere) die namens de verzoeker handelt wanneer deze niet langer zijn wil kan uitdrukken. Wanneer er geen vertegenwoordiger werd aangeduid (of niet beschikbaar is), dan voorziet de patiëntenrechtenwet de volgorde van de personen die als vertegenwoordiger op de eerbiediging van de wilsverklaring kunnen toezien: de voorlopige bewindvoerder (indien deze werd aangesteld en bevoegd is) -> samenwonende partner -> meerderjarige kinderen -> ouders -> broers/zussen -> behandelend team.

Indien de wilsbekwame verzoeker niet in staat is (bv. door verlamming, blindheid,...) om de wilsverklaring zelf op te stellen kan hij een opsteller aanduiden. In dat geval:

- specificeert men de precieze reden voor deze onmogelijkheid;
- is de opsteller een meerderjarig persoon; dit mag ook de vertegenwoordiger zijn;
- kan men dit eventueel laten attesteren door een behandelend arts.

“Negatieve” wilsverklaring

Naam en voornaam .....
Adres .....
Identificatienummer in het Rijksregister (of N.N.) .....

Indien ik niet langer mijn wil kan uitdrukken .....

Wil ik geen levensverlengende behandeling, maar enkel comfortbehandeling. Ik wil geen onderzoeken meer tenzij ze mijn comfort zouden kunnen verbeteren.

Daarenboven wil ik geen:

- antibiotica
- kunstmatige toediening van vocht en voeding
- chemotherapie
- bestraling
- operatie
- kunstmatige beademing
- nierdialyse
- reanimatie
- intensieve zorg
- opname in een ziekenhuis
- andere behandeling (vul zelf in): .....

Mag de behandeling verdergezet worden in functie van orgaandonatie.

Duid ik een vertegenwoordiger aan om mijn wensen en rechten te doen gelden, indien ik er zelf niet meer toe in staat ben:

Naam .....
Adres.....
Identificatienummer in het Rijksregister (of N.N.) .....
Telefoonnummer.....
Geboortedatum en geboorteplaats.....
Eventuele graad van verwantschap .....

De verzoeker is niet in staat de wilsverklaring zelf te schrijven. De reden waarom de verzoeker fysiek blijvend niet in staat is deze negatieve wilsverklaring te schrijven en te ondertekenen is de volgende: .....

de heer/ mevrouw .....
werd aangewezen om deze negatieve wilsverklaring schriftelijk vast te leggen.

De persoonlijke gegevens van de vernoemde persoon zijn de volgende:

Adres.....
Identificatienummer in het Rijksregister (of N.N.) .....
Telefoonnummer.....
Geboortedatum en geboorteplaats.....
Eventuele graad van verwantschap .....

Deze verklaring is opgemaakt in .... ondertekende exemplaren die worden bewaard:

.....
.....

Gedaan te ....., op .....

Datum en handtekening van de verzoeker:

.....

Datum en handtekening van de vertegenwoordiger:

.....

Datum en handtekening van de aangewezen persoon die de wilsverklaring heeft opgesteld in plaats van de verzoeker:

.....

Facultatief:

De behandelend arts bevestigt door ondertekening uitsluitend de wilsbekwaamheid van de verzoeker:

.....

Handtekening, datum, en stempel:

(bij iedere datering en handtekening worden de hoedanigheid en de naam vermeld)

]

]

]

]

Hier vermeldt men het aantal originele* exemplaren van de wilsverklaring en hun bewaarplaats. Het is aangewezen om zelf een exemplaar te bewaren, een exemplaar te voorzien voor de vertegenwoordiger(s) en een exemplaar te overhandigen aan de behandelend arts(en) opdat zij het kunnen toevoegen aan uw medisch dossier.

Om rechtsgeldig te zijn moet de voorafgaande negatieve wilsverklaring gedateerd zijn en de handtekeningen van alle hierin vermelde personen bevatten.

Hier tekent de persoon wanneer de verzoeker omwille van een beperking het document niet zelf kan ondertekenen.

De arts die het document ondertekent bevestigt dat de verzoeker bij het opmaken van het document nog steeds voldoende wilsbekwaam was om op weloverwogen wijze de negatieve wilsverklaring op te maken.

Deze bevestiging is een meerwaarde (maar is niet verplicht) wanneer er twijfel zou kunnen bestaan over de wilsbekwaamheid van de verzoeker of deze in de nabije toekomst zou kunnen rijzen.

De negatieve wilsverklaring blijft onbeperkt geldig.

* Een origineel exemplaar hoeft niet helemaal met de hand te worden vervolledigd, maar is een exemplaar dat voorzien werd van authentieke handtekeningen.

Voorafgaande 'negatieve'
wilsverklaring
(‘Levenstestament’)

Voorafgaande
wilsverklaring euthanasie

**Wettelijk
afdwingbaar**

**Arts kan
weigeren**

– 3 –

Hoe een verklaring inzake de wijze van teraardebestelling invullen ?

De verzoeker vermeldt zijn naam, voornaam, adres en Rijksregisternummer. Door de combinatie van deze gegevens kan zekerheid verschaffen worden over de identiteit van de persoon.

Men kan de keuze voor zijn uitvaart officieel bekendmaken. Zowel nabestaanden als de begrafenisondernemer zijn verplicht met deze wensen rekening te houden. Bij een overlijden gaat de gemeente na of de overledene een wilsverklaring heeft laten registreren. Als dit het geval is, gaat de gemeente na of de nabestaanden de wens van de overledene respecteren.

De as van een overledene mag verstrooid of begraven worden op een andere plek dan de begraafplaats.

Let op: niet op openbare plaatsen en ook niet zonder schriftelijke toestemming van de eigenaar van het perceel of stuk grond waar de as verstrooid of begraven wordt, tenzij de plek eigendom was van de overledene. Dit moet tevens te kennen gegeven worden bij de burgerlijke stand van de gemeente van overlijden.

Een asurn mag ook thuis bewaard worden. Na de uitvaart krijgt de door u vernoemde nabestaande de asurn mee opdat deze een persoonlijke plek kan krijgen.

Men kan kiezen in welke gemeente men wil begraven, bijgezet of uitgestrooid worden.

Indien men beschikt over een uitvaartcontract is het belangrijk deze gegevens te vermelden op de verklaring opdat ze mee worden opgenomen in het bevolkingsregister van de gemeente. Dit stelt de ambtenaar van de burgerlijke stand in staat om op het moment van de aangifte van een overlijden onmiddellijk het bestaan van het contract te melden.

Verklaring betreffende de laatste wilsbeschikking inzake de wijze van teraardebestelling

Ondergetekende, ...
Rijksregisternummer .....
verblijvend te .....

(1) **verklaart** aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de stad/gemeente* .....

(2) **herziet de verklaring** inzake de wijze van teraardebestelling neergelegd in de stad/gemeente* ..... op .....

(3) **trekt de verklaring** inzake de wijze van teraardebestelling in neergelegd in de stad/gemeente* ..... op .....

- begraving van het stoffelijk overschot
- crematie gevolgd door begraving van de as binnen de omheining van de begraafplaats
- crematie gevolgd door bijzetting van de as in het columbarium van de begraafplaats
- crematie gevolgd door uitstrooiing van de as op de strooiweide van de begraafplaats
- crematie gevolgd door uitstrooiing van de as in de Belgische territoriale zee
- crematie gevolgd door uitstrooiing van de as op een andere plaats dan de begraafplaats of in de Belgische territoriale zee .....
- crematie gevolgd door begraving van de as op een andere plaats dan de begraafplaats .....
- crematie gevolgd door bewaring van de as op een andere plaats dan de begraafplaats .....

O naam van de (deel)gemeente van begraving of de (deel)gemeente waar de as begraven, bijgezet of uitgestrooid moet worden: .....

O uitvaartcontract: naam van de maatschappij .....
Contractnummer .....
Datum van ondertekening .....

Ritueel van de uitvaartplechtigheid

- geen ritueel
- uitvaartplechtigheid volgens de Katholieke Godsdienst
- uitvaartplechtigheid volgens de Protestantse Godsdienst
- uitvaartplechtigheid volgens de Anglicaanse Godsdienst
- uitvaartplechtigheid volgens de Orthodoxe Godsdienst
- uitvaartplechtigheid volgens de Joodse Godsdienst
- uitvaartplechtigheid volgens de Islamitische Godsdienst
- uitvaartplechtigheid volgens de Vrijzinnige levensovertuiging
- uitvaartplechtigheid volgens Neutraal Filosofische overtuiging

De inhoud van deze verklaring, die uit eigen wil opgemaakt werd, is mijn laatste wilsbeschikking inzake de wijze van teraardebestelling.

Opgemaakt te ....., op .....

Handtekening

Ontvangstbewijs van de verklaring betreffende de laatste wilsbeschikking inzake de wijze van teraardebestelling:

Op ..... heeft de ambtenaar van de burgerlijke stand van de stad/gemeente .....

de verklaring ontvangen betreffende de laatste wilsbeschikking inzake de wijze van teraardebestelling van .....

Handtekening van de ambtenaar van de burgerlijke stand of van zijn gemachtigde:

In deze paragraaf wordt de mogelijkheid geboden om het ritueel te bepalen waarmee de uitvaart dient te verlopen. Men heeft zich beperkt tot de erkende levensovertuigingen, aangevuld met de plechtigheid volgens "Neutraal Filosofische overtuiging". Hiermee wordt een plechtigheid bedoeld ontdaan van elk levensovertuiglijk ritueel en niet begeleid door een vertegenwoordiger van een levensovertuiging.

Om rechtsgeldig te zijn moet de voorafgaande wilsverklaring gedateerd zijn en de plaats van opstelling en de handtekening van de verzoeker bevatten.

Om ervan verzekerd te zijn dat er met zijn wensen rekening kan gehouden worden, doet men er goed aan het document te laten registreren op de dienst Burgerlijke Stand van de gemeente. Het document wordt toegevoegd aan een register dat geconsulteerd wordt op het moment van de aangifte van overlijden.

Men ontvangt een ontvangstbewijs van het afleggen van deze verklaring.

De verklaring inzake de wijze van teraardebestelling blijft onbeperkt geldig.

– 4 –

Hoe een verklaring voor orgaandonatie invullen ?

Het basisprincipe is dat organen en weefsel, bestemd voor transplantatie, kunnen worden weggenomen na overlijden bij iedereen die zijn woonplaats in België heeft, behalve indien vaststaat dat tegen een dergelijke wegneming verzet is geuit.

Men kan zijn keuze voor orgaandonatie officieel bekendmaken. Daarvoor tekent men het formulier voor instemming of weigering, dat vervolgens wordt doorgestuurd naar het Rijksregister. Deze stap is volledig gratis en kan op elk moment worden herzien.

Wanneer men expliciet zijn toestemming verleent, vermijdt men dat de artsen, die aangedaan zijn door de emoties van de familie, de organen niet onmiddellijk durven weg nemen, waardoor veel organen later niet meer bruikbaar zijn.

De verzoeker vermeldt zijn naam, voornaam, adres en Rijksregisternummer. Door de combinatie van deze gegevens kan zekerheid verschaft worden over de identiteit van de persoon.

Elke wilsbekwame persoon (vanaf 12 jaar) kan een verklaring afleggen over het weg nemen en de transplantatie van organen en weefsel na zijn/haar overlijden. Dit kan een verklaring van verzet zijn of een uitdrukkelijke toestemming tot wegneming en transplantatie van organen.

Voor wilsonbekwame minderjarigen of bij verlengde minderjarigheid geldt de volgende regel: indien de (verlengde) minderjarige niet in staat is, wegens zijn geestestoestand, zijn wil kenbaar te maken, kan zijn wettelijke vertegenwoordiger, zijn voorlopige bewindvoerder of - bij gebreke daarvan - zijn naaste verwant het verzet uitdrukken.

Door het document bij de dienst Burgerlijke Stand te laten registreren, komen deze gegevens terecht in de databank van het Rijksregister. Deze databank is consulteerbaar door de betrokken zorgverleners waardoor er kostbare tijd kan gewonnen worden.

Men ontvangt een ontvangstbewijs van het afleggen van deze verklaring.

De verklaring voor orgaandonatie blijft onbeperkt geldig.

Verklaring voor orgaandonatie

KONINKRIJK BELGIE

Wettelijke basis: KB van 30/10/86 (BS 14/02/87)

<http://www.beldonor.be>

Gemeente :

Postcode:

Verklaring van de wilsuitdrukking inzake wegneming en transplantatie van organen en weefsels na overlijden.

Naam – Voornamen: –

Datum en plaats van geboorte(dd/mm/jjjj): –

Rijksregisternummer:

Adres :

- verzet zich tegen elke wegneming van organen en weefsels (1)
- verklaart uitdrukkelijk zich donor te stellen (uitdrukkelijke wilsbeschikking)
- herroept de verklaring van verzet (1)
- herroept de verklaring van uitdrukkelijke wilsbeschikking

(1) De vertegenwoordiger van degene voor wie het verzet of de herroeping ervan is geschied :

Graad van verwantschap:

Opgemaakt te

Op
Handtekening van de aanvrager,

Handtekening van de ambtenaar,

Stempel van de gemeente

(1) in voorkomend geval

Ritueel van de uitvaartplechtigheid

- geen ritueel
- uitvaartplechtigheid volgens de Katholieke Godsdienst
- uitvaartplechtigheid volgens de Protestantse Godsdienst
- uitvaartplechtigheid volgens de Anglicaanse Godsdienst
- uitvaartplechtigheid volgens de Orthodoxe Godsdienst
- uitvaartplechtigheid volgens de Joodse Godsdienst
- uitvaartplechtigheid volgens de Islamitische Godsdienst
- uitvaartplechtigheid volgens de Vrijzinnige levensovertuiging
- uitvaartplechtigheid volgens Neutraal Filosofische overtuiging

De inhoud van deze verklaring, die uit eigen wil opgemaakt werd, is mijn laatste wilsbeschikking inzake de wijze van teraardebestelling.

Opgemaakt te ....., op .....

Handtekening

✂ .....

Ontvangstbewijs van de verklaring betreffende de laatste wilsbeschikking inzake de wijze van teraardebestelling:

Op ..... heeft de ambtenaar van de burgerlijke stand van de stad/gemeente* ..... de verklaring ontvangen betreffende de laatste wilsbeschikking inzake de wijze van teraardebestelling van .....

Handtekening van de ambtenaar van de burgerlijke stand of van zijn gemachtigde:

In deze paragraaf wordt de mogelijkheid geboden om het ritueel te bepalen waarmee de uitvaart dient te verlopen. Men heeft zich beperkt tot de erkende levensovertuigingen, aangevuld met de plichtigheid volgens "Neutraal Filosofische overtuiging". Hiermee wordt een plichtigheid bedoeld ontdaan van elk levensovertuiglijk ritueel en niet begeleid door een vertegenwoordiger van een levensovertuiging.

Om rechtsgeldig te zijn moet de voorafgaande wilsverklaring gedateerd zijn en de plaats van opstelling en de handtekening van de verzoeker bevatten.

Om ervan verzekerd te zijn dat er met zijn wensen rekening kan gehouden worden, doet men er goed aan het document te laten registreren op de dienst Burgerlijke Stand van de gemeente. Het document wordt toegevoegd aan een register dat geconsulteerd wordt op het moment van de aangifte van overlijden.
Men ontvangt een ontvangstbewijs van het afleggen van deze verklaring.

De verklaring inzake de wijze van teraardebestelling blijft onbeperkt geldig.

Wat met deze documenten doen?

Verspreiden:

- Kopie aan huisarts
- Kopie voor iedere behandelende arts-specialist
- Medewerkers van het woonzorgcentrum
- Vertrouwenspersoon
- Familieleden
- Vertegenwoordiger...

Welke zijn ook registreerbaar op de gemeente?

- Voorafgaande wilsverklaring euthanasie
- Orgaandonatie
- Teraardebestelling

BELANGRIJK

Negatieve wilsverklaring is niet registreerbaar bij de gemeente

Belangrijk bij proces: de correcte documenten

**LEIFBLAD (9de druk / 450.000 ex.)
en nieuwe LEIFplan**

Gratis verkrijgbaar

- apotheker
- gemeente
- openbare bibliotheek
- huizenvandeMens

(Digitaal) Franstalige versie
beschikbaar op www.brel.center

VZP aanbrengen als hulpverlener?

Meer info op de
LEIFlijn

078 15 11 55

br.e.l.

Brusselse Expertise Levenseinde

w.e.m.m.e.l.
expertisecentrum 'Waardig Levenseinde'

LevensEinde InformatieForum
www.leif.be

Uitklaring Levenseindevragen

Uitklaring Levenseindevragen
www.ulteam.be

TOPAZ - Supportief dagcentrum
www.dagcentrum-topaz.be

Leerstoel 'Waardig Levenseinde'
www.waardiglevenseinde.eu

Thuisquie palliatieve zorg BHV
www.vzwomega.be

Forum Palliatieve Zorg
www.forumpalliatievezorg.be

Met steun van:

- Koning Boudewijnstichting
- KomopTegenKanker
- VAN
- FOD Volksgezondheid
- Cedric Hèle instituut
- deMens.nu
- Partners Lakense huis

Bedankt voor jullie aandacht!

